

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет іноземної філології
Кафедра німецької філології

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента
АКАДЕМІЧНЕ МОВЛЕННЯ НІМЕЦЬКОЮ МОВОЮ
підготовки магістра

Луцьк – 2026

Силабус вибіркового освітнього компонента «Академічне мовлення німецькою мовою» підготовки магістра

Розробник:

Іванюк Л. М., доктор філософії, доцент кафедри німецької філології

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

проф. Лисецька Н. Г.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри німецької філології
протокол № 9 від 02.02.2026 р.

Завідувач кафедри:

доц. Людмила ПАСИК

© Іванюк Л. М., 2026 р.

I. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика ОК
Денна форма навчання	<p>В Культура, мистецтво та гумантарні науки</p> <p>В11 Філологія</p> <p>Мова і література (німецька). Переклад</p> <p>Магістр</p>	вибіркова
Кількість годин / кредитів 120 / 4		Рік навчання: 1
		Семестр: 2
		Лекції: 4 год.
ІНДЗ: немає		Практичні (семінарські): 20 год.
		Самостійна робота: 88 год.
Мова навчання: німецька	Консультації: 8 год.	
	Форма контролю: залік	

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Таблиця 2

Прізвище, ім'я та по батькові	Іванюк Людмила Миколаївна
Науковий ступінь	доктор філософії
Вчене звання	немає
Посада	доцент кафедри німецької філології
Контактна інформація	lyudmyla.iv@vnu.edu.ua
Дні занять	http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi Усі запитання можна надсилати на електронну скриньку, зазначену в силабусі.

III. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Анотація

Освітній компонент «Академічне мовлення німецькою мовою» спрямований на поглиблений розвиток усномовленнєвих академічних компетентностей здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної форми навчання факультету іноземної філології Курс розглядає академічне мовлення як складний когнітивно-комунікативний процес, що поєднує мислення, мовленнєве планування, усне продукування та рецепцію в науковому й освітньому контекстах. У межах курсу опрацьовуються теоретичні засади комунікативної лінгвістики, специфіка академічної усної комунікації німецькою мовою, взаємозв'язок письмової та усної форм мовлення, а також типові мовні й дискурсивні моделі академічного спілкування.

Зміст курсу орієнтований на практичне опанування жанрів академічного усного мовлення, зокрема наукового виступу, презентації, аргументованого обговорення, колоквиуму та подіумної дискусії. Значна увага приділяється аналізу академічних промов і виступів, формуванню навичок аргументації, використанню академічних кліше та мовленнєвих формул, а також опануванню граматичних структур, характерних для усного наукового мовлення, зокрема іменниково-дієслівних сполук. Окремий акцент зроблено на подоланні мовленнєвих і психологічних бар'єрів, розвитку мовленнєвої впевненості та здатності до спонтанної академічної взаємодії.

Курс має виразну професійну спрямованість і є важливим для підготовки майбутніх філологів, викладачів і перекладачів, які працюють у багатомовному академічному середовищі. Опанування освітнього компонента сприяє формуванню здатності чітко, логічно й переконливо представляти наукові позиції німецькою мовою, брати участь у фахових дискусіях, моделювати академічні комунікативні ситуації та здійснювати усну наукову комунікацію на високому рівні мовної й дискурсивної культури.

Об'єктом вивчення освітнього компонента «Академічне мовлення німецькою мовою» є академічне усне мовлення німецькою мовою як когнітивно-комунікативний процес, що реалізується в науковому, освітньому та професійному середовищах, зокрема під час презентацій, доповідей, дискусій, колоквиумів і публічних академічних виступів.

Предметом курсу є теоретичні засади академічного усного мовлення в межах комунікативної лінгвістики, мовні, дискурсивні та прагматичні особливості академічної комунікації німецькою мовою, типові жанри академічного говоріння, мовленнєві стратегії аргументації та переконання, а також граматичні й лексико-синтаксичні моделі усного наукового мовлення, зокрема іменниково-дієслівні сполуки та академічні мовленнєві кліше.

Метою освітнього компонента є формування у здобувачів вищої освіти здатності свідомо, логічно й переконливо здійснювати академічне усне мовлення німецькою мовою, критично аналізувати усні наукові виступи, ефективно пред-

ставляти власну академічну позицію та брати участь у фаховій комунікації відповідно до норм академічної культури, мовної коректності та етичних стандартів професійної взаємодії.

Основні завдання:

- Ознайомити здобувачів вищої освіти з теоретичними засадами академічного усного мовлення німецькою мовою в межах комунікативної лінгвістики та сучасних підходів до академічної комунікації.
- Сформуванню вміння свідомо, логічно та послідовно продукувати усні академічні висловлювання німецькою мовою, зокрема під час презентацій, доповідей, аргументативних виступів і фахових дискусій.
- Розвинути навички аналізу та інтерпретації усних академічних текстів і виступів з урахуванням їхньої мовної, дискурсивної та прагматичної організації.
- Навчити використовувати мовленнєві стратегії аргументації та переконання, академічні мовні кліше й граматичні моделі усного наукового мовлення у професійній комунікації.
- Сприяти розвитку здатності адаптувати усне академічне мовлення до комунікативної ситуації, адресата та жанрових вимог академічного дискурсу.
- Заохотити до усвідомлення ролі академічної усної комунікації у міжкультурному, науковому та освітньому середовищі.
- Підготувати здобувачів вищої освіти до ефективної участі в академічних комунікативних практиках німецькою мовою в контексті подальшої наукової та професійної діяльності.

У процесі вивчення освітнього компонента «Академічне мовлення німецькою мовою» застосовуються такі **методи навчання**:

- Пояснювально-ілюстративний метод: для ознайомлення здобувачів вищої освіти з теоретичними засадами академічного усного мовлення, особливостями академічної комунікації німецькою мовою, її жанрами та мовними моделями.
- Евристичний метод (частково-пошуковий): для залучення здобувачів до активного осмислення та пошуку ефективних мовленнєвих стратегій у процесі аналізу академічних виступів, дискусій і комунікативних ситуацій.
- Проблемно-пошуковий метод: через аналіз проблемних комунікативних кейсів, типових труднощів академічного говоріння та мовленнєвих помилок формується критичне ставлення до власного усного мовлення та розвиваються аналітичні навички.
- Метод моделювання: для структурного проектування усних академічних виступів, презентацій, аргументативних схем і сценаріїв професійної комунікації.
- Метод ситуативного аналізу (case study): використовується для опрацювання реальних або змодельованих академічних і науково-професійних ситуацій усної комунікації німецькою мовою.
- Тренінгові методи: вправи з розвитку усного академічного мовлення, аргументації, використання академічних кліше, граматичних моделей і мовленнєвих стратегій у презентаціях, доповідях і дискусіях.

- Дискусійно-діалогічні методи: організація фахових дискусій, колоквиумів, подіумних дискусій, дебатів і обговорень з акцентом на академічну коректність, логічність і переконливість мовлення.
- Метод проєктного навчання: виконання індивідуальних і групових проєктів, спрямованих на підготовку та представлення усних академічних виступів, презентацій або аналітичних оглядів німецькою мовою.
- Інтерактивні методи: зокрема робота в малих групах, рольові академічні імітації, аналіз відеозаписів виступів, взаємооцінювання та рефлексивне обговорення мовленнєвої діяльності.
- Метод самостійної роботи: для поглибленого опрацювання теоретичного матеріалу, підготовки усних виступів, виконання тренувальних завдань, рефлексивних вправ і самоконтролю мовленнєвих досягнень.

Soft skills

Комунікативна компетентність. Здатність чітко, логічно та переконливо висловлювати думки німецькою мовою в усній і письмовій формах, ефективно слухати співрозмовника, аргументовано реагувати, брати участь у публічних обговореннях, дискусіях і презентаціях, а також вибудовувати конструктивну взаємодію з аудиторією.

Критичне мислення. Уміння аналізувати публічні виступи, тексти та комунікативні ситуації, оцінювати аргументацію, риторичні стратегії й мовні засоби, формулювати обґрунтовані висновки та приймати виважені рішення в процесі публічної комунікації.

Креативність і мовленнєва гнучкість. Здатність генерувати оригінальні ідеї, знаходити нестандартні риторичні рішення, адаптувати мовлення до різних жанрів, адресатів і комунікативних ситуацій, творчо підходити до підготовки та реалізації публічних виступів.

Лідерство та відповідальність. Здатність ініціювати та модераторськи супроводжувати публічні обговорення, брати відповідальність за зміст і форму власного виступу, аргументовано відстоювати позицію та сприяти досягненню спільних комунікативних цілей.

Робота в команді. Уміння ефективно співпрацювати в малих групах, розподіляти комунікативні ролі, спільно готувати виступи й презентації, конструктивно вирішувати комунікативні непорозуміння та досягати узгодженого результату.

Емоційний інтелект і мовленнєва впевненість. Здатність усвідомлювати та регулювати власні емоції під час публічного виступу, розпізнавати емоційні реакції аудиторії, будувати доброзичливу атмосферу спілкування та долати мовленнєві й психологічні бар'єри.

Управління часом і самоорганізація. Уміння планувати процес підготовки публічного виступу, раціонально організовувати власну роботу, дотримуватися часових рамок виступу та встановлених дедлайнів.

Адаптивність. Здатність швидко орієнтуватися в нових комунікативних умовах, змінювати стратегію мовлення залежно від ситуації, аудиторії чи формату публічного виступу.

Розв'язання комунікативних проблем. Уміння ідентифікувати труднощі публічного мовлення, аналізувати їх причини та знаходити ефективні мовні, риторичні й комунікативні рішення.

Самопрезентація та впевненість у собі. Здатність представляти власну позицію німецькою мовою, аргументовано відстоювати думку, демонструвати мовну й риторичну культуру, а також упевненість у професійному публічному спілкуванні.

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Таблиця 3

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ бали
Змістовий модуль 1. Akademisches Sprechen als Denk- und Kommunikationsprozess						
Тема 1. Grundlagen der Sprechwissenschaft	6	2		4		Л/ДС*
Тема 2. Vom Denken zum Sprechen: Denk-Sprech-Training	11		2	8	1	УВ/РМГ/ТР 10
Тема 3. Hörverstehen und Sprechdenken	10		2	8		ТР/РМГ/УВ 10
Тема 4. Schriftbasierte Mündlichkeit: „Schreiben fürs Hören“	11		2	8	1	УВ/РМГ/ТР 10
Тема 5. Akademische Klischees und Redemittel	11		2	8	1	УВ/РМГ/ТР 10
Тема 6. Grammatische Formen des Sprechens. Nomen-Verb-Verbindungen	11		2	8	1	УВ/РМГ 10
Разом за модулем 1.	60	2	10	44	4	50
Змістовий модуль 2. Zur Praxis des akademischen Sprechens						
Тема 7. Akademisches Sprechen als kommunikative Handlung	6	2		4		Л/ДС
Тема 8. Analyse von Vorträgen und Reden	11		2	8	1	АП/ДС 10
Тема 9. Methoden gegen Sprechhemmungen	10		2	8		УВ/ТР/РМГ 10
Тема 10. Vom Präsentieren zum Argumentieren	11		2	8	1	П/ДС/АП 10

ren						
Тема 11. Kolloquium: akademische Position souverän vertreten	11		2	8	1	П/ДС/УВ/РМГ 10
Тема 12. Podiumsdiskussion	11		2	8	1	ДС/ДБ/РМГ 10
Разом за модулем 2.	60	2	10	44	4	50
Усього	120	4	20	88	8	100

**Методи контролю: ДС – дискусія, П – презентація, доповідь, УВ – усна відповідь, Л – лекція, ТР – тренінг, АП – аналіз промов, РМГ – робота в малих групах, ДБ – дебати.*

Семінарські (практичні) заняття

1. Від мислення до мовлення: тренування процесу академічного говоріння
2. Аудіювання як основа академічного мовлення: слухання, розуміння, інтерпретація
3. Писемне як основа усного: “писати для слухача” в академічному дискурсі
4. Академічні кліше та мовленнєві формули в усному науковому мовленні
5. Граматичні моделі академічного мовлення: іменниково-дієслівні сполуки
6. Аналіз академічних виступів і промов: структура, аргументація, мовні засоби
7. Методи подолання мовленнєвих бар’єрів у процесі академічного говоріння
8. Від презентації до аргументації: академічний виступ і дискусія
9. Колоквіум: представлення та захист академічної позиції
10. Подіумна дискусія: структура, ролі, мовленнєві стратегії

ІV. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання здобувачів освіти регулюється Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти ВНУ імені Лесі Українки.

Загальна підсумкова оцінка за курс складає 100 балів, які здобувач вищої освіти може набрати шляхом виконання поточних і підсумкових форм контролю. Оцінювання побудоване на принципах прозорості, поступовості, об’єктивності та стимулювання активного залучення до навчального процесу, а також орієнтоване на розвиток академічних мовленнєвих компетентностей.

Поточне оцінювання здійснюється під час семінарських (практичних) занять у формі виконання мініпроектів, які передбачають підготовку та реалізацію усних академічних завдань (презентація, аргументативний виступ, участь у дискусії, аналіз промови, моделювання академічної комунікативної ситуації тощо). За підготовку та представлення кожного мініпроекту здобувач освіти може отримати до 10 балів. Загалом упродовж курсу передбачено 10 семінарських занять, що у сукупності становить до 100 балів поточного оцінювання.

Критерії оцінювання знань здобувача вищої освіти на семінарських заняттях

Оцінювання на семінарських (практичних) заняттях здійснюється з урахуванням рівня підготовки здобувача вищої освіти, якості виконання мініпроекту, активності участі в академічній комунікації, логічності та мовної коректності

усного мовлення німецькою мовою, а також дотримання норм академічної культури.

10 балів (відмінний рівень). Здобувач вищої освіти демонструє повну й самостійну підготовку до семінарського заняття. Мініпроект виконано відповідно до поставленого завдання, із чіткою структурою, логічною послідовністю та переконливою аргументацією. Усне мовлення німецькою мовою є грамотним, стилістично доречним і відповідає нормам академічного дискурсу. Здобувач активно бере участь у дискусії, аргументовано відстоює власну позицію, коректно реагує на репліки інших учасників, демонструє високий рівень комунікативної впевненості та мовленнєвої культури.

8–9 балів (дуже добрий рівень). Здобувач вищої освіти демонструє ґрунтовну підготовку до заняття та якісне виконання мініпроекту. Усне висловлювання є логічним і зрозумілим, аргументація загалом переконлива, проте можливі незначні мовні або структурні неточності. Участь у дискусії активна, здобувач здатний підтримати обговорення та висловити власну позицію, хоча окремі аспекти мовлення або аргументації потребують вдосконалення.

6–7 балів (достатній рівень). Мініпроект виконано, однак підготовка має фрагментарний характер. Усне мовлення загалом відповідає темі заняття, проте відзначається недостатньою структурованістю або поверховою аргументацією. Мовні засоби академічного мовлення використовуються обмежено. Участь у дискусії є пасивною або ситуативною, ініціатива проявляється рідко. Потребує подальшого розвитку мовленнєва впевненість і точність висловлювання.

4–5 балів (середній рівень). Здобувач вищої освіти демонструє мінімальний рівень підготовки до семінару. Мініпроект виконано частково або з істотними недоліками. Усне мовлення є непослідовним, аргументація слабка або відсутня. Виявляється низький рівень володіння мовними засобами академічного мовлення. Участь у семінарському обговоренні обмежена або формальна.

1–3 бали (низький рівень). Здобувач вищої освіти не підготував мініпроект або виконав його формально. Усне висловлювання відсутнє або не відповідає темі заняття. Здобувач не бере участі в дискусії, не володіє базовими мовними засобами академічного мовлення німецькою мовою. Такий рівень свідчить про незасвоєння навчального матеріалу та потребує суттєвого доопрацювання.

Визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та / або інформальній освіті

Відповідно до «Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки» у межах ОК «Академічне мовлення німецькою мовою» можуть визнаватися навчальні результати, отримані здобувачами освіти дистанційно. За умови відповідності набутих знань і вмінь цілям курсу можливе перезарахування окремих індивідуальних завдань. Для цього здобувач освіти повинен надати офіційний документ, що підтверджує проходження відповідного навчання у неформальній або дистанційній формі.

Політика академічної доброчесності

Під час вивчення освітнього компонента «Академічне мовлення німецькою мовою» здобувачі освіти зобов'язані дотримуватися принципів академічної доброчесності, що детально описані в «Кодексі академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки». Всі творчі завдання, передбачені програмою (доповіді, твори-роздуми, описи, промови тощо), мають виконуватися самостійно. Виявлення ознак академічної недоброчесності у письмових роботах є підставою для їх незарахування незалежно від обсягу плагіату чи інших форм порушень.

У разі виникнення конфліктних ситуацій здобувач та викладач керуються положеннями «Порядку і процедур вирішення конфліктних ситуацій у ВНУ імені Лесі Українки», зокрема пунктом 5 «Врегулювання конфліктів у навчальному процесі».

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти, де формою контролю є *залік*

Таблиця 4

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90-100	Зараховано
82-89	
75-81	
67-74	
60-66	
1-59	Незараховано (необхідне перескладання)

V. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

У випадку, якщо здобувач освіти не набрав 60 балів за підсумками накопичувального оцінювання або бажає підвищити свій результат, передбачено можливість проходження додаткового залікового випробування.

У разі перескладання заліку здобувач вищої освіти може набрати до 100 балів, які розподіляються таким чином:

1. Теоретична складова – до 40 балів. Здобувач освіти відповідає на питання з переліку залікових питань курсу (загалом до 22 питань, що охоплюють змістові модулі дисципліни). Формат відповіді – усний академічний виступ німецькою мовою. Оцінювання здійснюється з урахуванням повноти розкриття теми, логічності викладу, мовної коректності та відповідності нормам академічного мовлення.

2. Практична складова – до 60 балів. Як практичну частину перескладання здобувач вищої освіти обирає одне додаткове завдання, яке демонструє сформованість умінь академічного усного мовлення німецькою мовою. До можливих форматів належать:

- відеовиступ академічної мініпромови;
- академічна презентація з усним супроводом;
- аналітичний проєкт, зокрема аналіз академічного виступу або промови;

- творчий формат за вибором, наприклад академічний подкаст, відеокоментар до наукової проблеми, усний рецензивний виступ або змодельований конференційний виступ (*Konferenzbeitrag*).

Формат, тема та технічний спосіб подання додаткового завдання (через платформу Moodle або у форматі усного представлення) попередньо узгоджуються з викладачем. Оцінювання практичної складової здійснюється з урахуванням змістової якості, структури, аргументації, мовної точності та відповідності жанровим вимогам академічного мовлення. Загальний результат фіксується як підсумкова оцінка і вноситься до екзаменаційної відомості.

Питання на залік

1. Was versteht man unter akademischem Sprechen als Denk- und Kommunikationsprozess? Erläutern Sie die Zusammenhänge zwischen Denken, Sprechen und akademischer Kommunikation.
2. Vom Denken zum Sprechen: Welche Strategien helfen, Gedanken in kohärente akademische Äußerungen zu überführen?
3. Denk-Sprech-Training: Beschreiben Sie konkrete Übungen zur Entwicklung des akademischen Sprechens.
4. Hörverstehen und Sprechdenken: Welche Rolle spielt das akademische Zuhören für die Entwicklung des eigenen Sprechens?
5. Strategien des akademischen Hörverstehens: Wie kann man Vorträge effektiv rezipieren und in eigenes Sprechen integrieren?
6. Schriftbasierte Mündlichkeit: Was bedeutet „Schreiben fürs Hören“ im akademischen Kontext?
7. Unterschiede zwischen schriftlichem und mündlichem akademischem Diskurs: Nennen Sie zentrale Merkmale und Beispiele.
8. Akademische Klischees und Redemittel: Welche Funktionen erfüllen sie im akademischen Sprechen?
9. Angemessener Einsatz von Redemitteln: Wie tragen sprachliche Routinen zur Verständlichkeit und Struktur eines Vortrags bei?
10. Grammatische Formen des akademischen Sprechens: Welche Besonderheiten kennzeichnen die Grammatik des mündlichen Wissenschaftsdiskurses?
11. Nomen-Verb-Verbindungen: Warum sind sie für das akademische Sprechen besonders relevant? Nennen Sie Beispiele.
12. Akademisches Sprechen als kommunikative Handlung: Welche Rollen spielen Ziel, Adressat und Kontext?
13. Analyse von Vorträgen und Reden: Nach welchen Kriterien kann ein akademischer Vortrag analysiert werden?
14. Struktur akademischer Vorträge: Welche Phasen sind typisch, und welche Funktionen erfüllen sie?
15. Methoden gegen Sprechhemmungen: Welche sprachlichen und kommunikativen Strategien helfen beim Abbau von Sprechangst?
16. Sprechhemmungen im akademischen Kontext: Ursachen, Erscheinungsformen und Lösungsansätze.

17. Vom Präsentieren zum Argumentieren: Worin besteht der Unterschied zwischen informierendem und argumentierendem Sprechen?
18. Argumentationsstrategien im akademischen Vortrag: Wie baut man eine überzeugende Argumentation auf?
19. Kolloquium als akademische Kommunikationsform: Welche Anforderungen werden an die sprachliche und argumentative Kompetenz gestellt?
20. Akademische Position souverän vertreten: Wie reagiert man angemessen auf Fragen, Kritik und Gegenargumente?
21. Podiumsdiskussion im akademischen Kontext: Merkmale, Rollenverteilung und kommunikative Strategien.
22. Diskursive Interaktion in der Podiumsdiskussion: Wie werden Zustimmung, Widerspruch und Kompromiss sprachlich realisiert?

VI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛИТЕРАТУРА

1. Aguado, K. Sprachliche Teilkompetenzen: Mündlichkeit. *Handbuch Deutsch als Fremd- und Zweitsprache: Kontexte–Themen–Methoden*. Stuttgart: JB Metzler, 2021. S. 253-267.
2. Allhoff, D.-W., Allhoff W.. *Rhetorik & Kommunikation: Ein Lehr- und Übungsbuch*. Ernst Reinhardt Verlag, 2021.
3. Androutsopoulos, J., Vogel, F. (Hrsg.). *Handbuch Sprache und digitale Kommunikation* / hrsg. von Jannis Androutsopoulos, Friedemann Vogel. Berlin; Boston: De Gruyter, 2024. 581 S.
4. Asbrand, B., Martens, M. *Dokumentarische Unterrichtsforschung: eine Einführung in methodisches Forschen auf der Grundlage der Dokumentarischen Methode* / Barbara Asbrand, Matthias Martens. Wiesbaden: Springer VS, 2018. 348 S.
5. Asbrand, B., Martens, M. *Dokumentarische Unterrichtsforschung* / Barbara Asbrand, Matthias Martens. Wiesbaden: Springer VS, 2018. 348 S.
6. Behrens, U. *Mündliche Kompetenzen im Deutschunterricht: Sprechen und Zuhören als Bildungsaufgabe*. Klett/Kallmeyer, 2022.
7. Bittner S. Rhetorik, Pädagogik und Digitalisierung. *Handbuch Rhetorik und Pädagogik*. 2023. S. 613–638. URL: <https://doi.org/10.1515/9783110352382-026>.
8. Deppermann, A. *Gesprächslinguistik: Eine Einführung* / Arnulf Deppermann. Berlin; Boston: De Gruyter, 2015. 348 S.
9. Drach, E. *Aus den Schriften von Erich Drach (1885–1935)* / Erich Drach; hrsg. von Christian Winkler. Frankfurt am Main: Scriptor Verlag, 1985. 240 S.
10. Eckert, H. *Sprechen Sie noch oder werden Sie schon verstanden? Persönlichkeitsentwicklung durch Kommunikation*. Ernst Reinhardt Verlag, 2022.
11. Frischherz B., Demarmels S., Aebi A. *Wirkungsvolle Reden und Präsentationen: vorbereiten–halten–auswerten*. Versus Verlag, 2022.
12. Geißner H. *Sprechwissenschaft: Theorie der mündlichen Kommunikation* / H. Geißner. Königstein/Ts.: Scriptor Verlag, 1981. 286 S.
13. Gloning, T. *Bedeutung, Gebrauch und sprachliche Handlung: Ansätze und Probleme einer handlungstheoretischen Semantik aus linguistischer Sicht* / Thomas Gloning. Tübingen: Niemeyer, 1996. 356 S.
14. Griebbach, T., Lepschy, A. *Rhetorik der Rede: Ein Lehr- und Arbeitsbuch*. UTB, 2023.
15. Hagemann, J., & Staffeldt, S. *Gesprächslinguistik und Pragmatik: Eine Einführung am Beispiel der Unterrichtskommunikation* / Jörg Hagemann, Sven Staffeldt. Stuttgart : UTB GmbH, 2024. 324 S.
16. Henne, H., Rehbock, H. *Einführung in die Gesprächsanalyse* / Helmut Henne, Helmut Rehbock. 4., durchges. und bibliogr. erg. Aufl. Berlin; New York: de Gruyter, 2001. 284 S.

17. Ivanyuk L. Ethical Values of Education in Wartime: the Ukrainian Context. *Caritas et veritas: Humanity as a Fundamental Value of Education (Not Only) In Leisure Time*. 2025. P. 55–72.
18. Ivanyuk L. Fünf Elemente der ukrainisch-orthodoxen Friedensethik im Kontext des Krieges. *Theologisch-Praktische Quartalschrift*. 2023. Friede. S. 367–371.
19. Karsten, A. Schreiben als Wissensproduktion? Eine Mikroanalyse der Vielstimmigkeit akademischer Selbstbildung und Enkulturation. *Bedingungen der Wissensproduktion. Qualifizierung, Selbstoptimierung und Prekarisierung in Wissenschaft und Hochschule*. Opladen ua: Barbara Budrich, 2023, S. 47-64.
20. Mathy D. Rhetorik, Dialektik, Logik. *Bildung*. Stuttgart, 2011. P. 120–124. URL: https://doi.org/10.1007/978-3-476-00131-3_28.
21. Meer, D., & Pick, I. *Einführung in die Angewandte Linguistik: Gespräche, Texte, Medienformate analysieren* / Dorothee Meer, Ina Pick. Berlin; Heidelberg: Springer Spektrum, 2020. 384 S.
22. Mroczynski, R. *Gesprächslinguistik: Eine Einführung* / Robert Mroczynski. Tübingen: Gunter Narr Verlag, 2014. 272 S.
23. Ross, K. *Sprecherziehung statt Rhetorik. Der Weg zur rhetorischen Kommunikation* / K. Ross. Opladen: Westdeutscher Verlag, 1994. 307 S.
24. Schorno, C. *Autokommunikation: Selbstanrede als Abweichungs- bzw. Parallellphänomen der Kommunikation* / Christian Schorno. Tübingen: Max Niemeyer Verlag, 2004. 312 S.
25. Seyferth, S. Rhetorische Textmuster in Martin Luthers Schriften. *Zeitschrift für deutsches Altertum und deutsche Literatur*. 2020. Bd. 149, H. 2. S. 224–239. DOI: 10.3813/zfda-2020-0011.
26. Sieglinde E., Hinderer M. *Stimm-und Sprechtraining für den Unterricht: ein Übungsbuch*. utb GmbH, 2020.
27. Sommerfeld, A. *Künstliche Intelligenz und Rhetorik: Kulturwissenschaftliche Untersuchungen der Rhetoriken künstlicher Intelligenz* / Alicia Sommerfeld. Berlin; Boston: De Gruyter, 2023. 331 S.
28. *Sprechwissenschaft: Grundlagen – Methoden – Anwendungsfelder* / hrsg. von Marita Pabst-Weinschenk. München: Ernst Reinhardt Verlag, 2011. 304 S.
29. Ueding, G. *Aufklärung über Rhetorik: Versuche über Beredsamkeit, ihre Theorie und praktische Bewährung* / Gert Ueding. Tübingen: Niemeyer, 1992. 286 S.
30. Vidal, F. *Handbuch Rhetorik und Pädagogik*. Bd. 8. Walter de Gruyter GmbH & Co KG, 2023. 656 S.
31. Vogt, R. *Im Deutschunterricht diskutieren: zur Linguistik und Didaktik einer kommunikativen Praktik* / Rüdiger Vogt. Tübingen: Max Niemeyer Verlag, 2002. 318 S.
32. Zech, R. *Kommunikation – Arbeit – Kommunikationsarbeit: Die Zerstörung gesellschaftlicher Verständigungsorientierung durch Kommunikationsarbeit* / Rainer Zech // *Zeitschrift für Weiterbildungsforschung*. 2016. Online publiziert: 4. April 2016. Springer Fachmedien Wiesbaden 2016. DOI: 10.1007/s11612-016-0301-2.

33. Іванюк Л. Когнітивне поле концепту «DIAKONIE»: теолінгвістичний аспект. Академічні студії. Серія «Гуманітарні науки», Вип. 1, 2025. С. 35–43. DOI: <https://doi.org/10.52726/as.humanities/2025.1.6>
34. Іванюк Л. Тропи та риторичні фігури: метод. реком. Луцьк: Вежа-Друк, 2026. 140 с.
35. Іванюк Л. Риторика любові, справедливості й терпеливості у богословському дискурсі Ебергарда Юнгеля: німецькомовний аналіз. Слобожанський науковий вісник. Серія «Філологія». № 11, 2025. С. 35–41. DOI: <https://doi.org/10.32782/philspu/2025.11.6>
36. Іванюк Л. Риторичні і логічні стратегії соціального переконання в проповідях Йоана Золотоуста: німецькомовний аналіз. Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія «Філологічні науки», Вип. 24, 2025. С. 33–41. DOI: <https://doi.org/10.32782/2412-933X/2025-XXIV-4>

Інтернет-ресурси

1. TED / TEDx (Deutsch & International): <https://www.ted.com>
2. DW Deutsch Lernen: <https://learngerman.dw.com>
3. Goethe-Institut: <https://www.goethe.de>
4. Redemittel für Präsentationen und Diskussionen: <https://www.studysmarter.de>
5. Uni Tübingen – Wissenschaftlich Präsentieren: <https://uni-tuebingen.de>
6. RWTH Aachen – Präsentieren und Argumentieren: <https://www.rwth-aachen.de>
7. ARD Mediathek: <https://www.ardmediathek.de>
8. Deutschlandfunk Nova: <https://www.deutschlandfunknova.de>
9. Podcast „SWR2 Wissen“: <https://www.swr.de/swr2>
10. YouTube: Wissenschaftskommunikation (DE)